

«Όποιος ξέρει να εξομολογείται εκείνος ξέρει και να εξομολογεί»

[Ορθοδοξία](#) / [Θρησκευτική ζωή](#)

[Μητροπολίτης Αλεξανδρουπόλεως Άνθιμος](#)

Ο θεολόγος κ. Νικόλαος Λεβέντης συνομιλεί με τον Μητροπολίτη Αλεξανδρουπόλεως κ.κ. Άνθιμοπερί του μυστηρίου της εξομολόγησεως και γενικότερα για σύγχρονα πνευματικά ζητήματα.

Σεβασμιώτατε, σας ευχαριστώ από καρδιάς που δεχτήκατε να πραγματοποιήσετε μαζί μου την παρούσα συνέντευξη, παρά τις υποχρεώσεις που περιλαμβάνει το κοπιώδες και πλούσιο ποιμαντικό έργο σας στην ακριτική περιοχή, την οποία διακονείτε.

1. Ξεκινώ θέτοντάς σας ένα προβοκατόρικο ερώτημα. Η εξομολόγηση στη συνείδηση των πιστών συνδέεται με την επιδίωξη παραγραφής πνευματικών αστοχιών ή με την ειλικρινή μετάνοια;

Σεβασμιώτατος: Γιατί ονομάζετε το ερώτημά σας προβοκατόρικο; Η απάντηση που ζητάτε κρύβεται στη λέξη «συν-είδηση». Σημαίνει ότι «αποκτάμε κι εμείς την

είδηση» για κάποιο γεγονός. Η συγκεκριμένη είδηση «έρχεται»σαν αποτέλεσμα της δυναμικής διαδικασίας της μετάνοιας. Όσο πιο ειλικρινής είναι η μετάνοια τόσο πιο ρωμαλέα, οπότε και λυτρωτική, είναι και η «προς τα έξω ομολογία» της. Αυτό εννοεί ο Απ. Παύλος στο Ρωμ. 2, 15.

[Ρωμ. 2, 15: «Η διαγωγή τους (ενν. των εθνών) φανερώνει πως οι εντολές του νόμου είναι γραμμένες στις καρδιές τους• και σ' αυτό συμφωνεί και η συνείδησή τους, που η φωνή της τους τύπτει ή τους επαινεί, ανάλογα με την διαγωγή τους.»]

2. Η ανάγνωση ενός καταλόγου αμαρτιών συνιστά εξομολόγηση;

Σεβασμιώτατος: Η απλή ανάγνωση οπωσδήποτε όχι. Παλαιότερα,σε Κατηχητικά και Κατασκηνώσεις, κυκλοφορούσε τέτοιος κατάλογος, προκειμένου να σηματοδοτηθούν και να ερμηνευθούν κάποιες πράξεις ως αμαρτίες. Όμως, ο ευρύς πλουραλισμός του καταλόγου, μάλλον περισσότερο σκανδάλιζε και, ίσως, γι'αυτό σταμάτησε η κυκλοφορία του. Πάντως, το σημαντικότερο είναι να κατανοήσουμε όλοι μας ότι οι αμαρτίες μας δεν προσβάλουν τον Θεό, αλλά βλάπτουν εμάς. Και ο Θεός ζητεί να μην αμαρτάνουμε, όπως ακριβώς οι γονείς συμβουλεύουν τα παιδιά τους να ελέγχουν τον δρόμο πριν τον διασχίσουν ή να μην βάζουν το δάκτυλό τους στην ηλεκτρική πρίζα.

3. Σε τι διαφέρει η εξομολόγηση ενός νέου ανθρώπου σε σχέση με ενός γηραιότερου; Ποια θέματα απασχολούν κάθε ηλικία;

Σεβασμιώτατος: Δεν διαφέρουν πολύ, αν βεβαίως συζητηθούν με κάποιον πατέρα-

εξομολόγο και όχι με κάποιον εισαγγελέα-εξομολόγο. Επειδή η αμαρτία, από τον Αδάμ στην Εδέμ μέχρι και την αμαρτία του καθενός μας σήμερα, είναι μία και ενιαία. Και είναι η έλλειψη εμπιστοσύνης του ανθρώπου προς τον Θεό. Αυτή η αμαρτία οδηγεί τον άνθρωπο κάθε εποχής και ηλικίας στην κάθε μορφής αποστασία (από την αθεία μέχρι και την σαρκολατρία). Γι' αυτό, η μόνη προϋπόθεση σωτηρίας που έθετε ο Κύριός μας σε όσους συναντούσε, ήταν η πίστη τους και ήταν αυτή που πάντοτε οδηγούσε στη λύτρωση της ψυχής («ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου») και όταν απαιτείτο και στη θεραπεία του σώματος («ἄρον σου τον κράββατον»).

4. Αναρωτιέμαι, κατά την περίοδο της πανδημίας σημειώθηκε αύξηση ή μείωση του αριθμού των εξομολογουμένων; Διαφοροποιήθηκε το περιεχόμενο των εξομολογήσεων κατά τη διάρκεια της πανδημικής κρίσης;

Σεβασμιώτατος: Δεν έχω αντιληφθεί αυξομείωση ή διαφοροποίηση της εξομολογήσεως στην συγκεκριμένη περίοδο στην οποία αναφέρεσθε. Ξέρω, όμως, ότι η κρίση εκείνη φανέρωσε την ελάχιστη πίστη που διαθέτουμε όλοι μας στο αίμα και στον ιδρώτα του Χριστού, δηλ. στην Εκκλησία Του. Εμπιστευόμαστε περισσότερο τον εγωϊσμό μας (ανθρώπους που επιλέγουμε με προσωπικά κριτήρια και αντιλήψεις που χωρούν στο μυαλουδάκι μας) και όχι το Σώμα Του και το Αίμα Του. Το άχραντο Σώμα Του και το τίμιο Αίμα Του, όχι βεβαίως ως μαγικάείδωλα, αλλά ως λογική λατρεία και πίστη-εμπιστοσύνη στο Χριστό. Πάντως, η συγκεκριμένη περίοδος έδειξε πόσο ρέπουμε οι Ορθόδοξοι στον προτεσταντισμό (όχι θεολογικά, αλλά εκκλησιολογικά) κι αυτό, από αδυναμία ή απροθυμία διαχειρίσεως του φρονήματος της ελευθερίας της Εκκλησίας.

5. Ποια είναι η σχέση τέκνου-πατρός στο μυστήριο της εξομολόγησης; Μπορεί η εν λόγω σχέση να φτάσει σε σημείο κορεσμού;

Σεβασμιώτατος: Ενδεχομένως, αν δεν υπάρξει αμοιβαίος σεβασμός. Η σχέση τέκνου-πατρός, στο μυστήριο της εξομολογήσεως είναι όπως των παιδιών με τους φυσικούς γονείς τους. Θυμάστε τις βοηθητικές ρόδες των παιδικών μας ποδηλάτων; τα «μπρατσάκια» που φορούσαμε όταν μαθαίναμε κολύμπι; Μέχρι την ενηλικίωση, μπορεί η σχέση να είναι πατρική, αν βέβαια το παιδί έχει καλό πατρικό μοντέλο-πρότυπο. Μετά όμως, η σχέση αρχίζει να γίνεται συμβουλευτική και μακάρι, για ολόκληρη την υπόλοιπη ζωή του, να εξελιχθεί σε σχέση φιλική. Πάντοτε έχουμε την ανάγκη φίλων που θα μας στηρίζουν ή απλά που δεν θα μας εγκαταλείπουν. Είπατε την λέξη «κορεσμός». Αυτός, συνήθως, οφείλεται σε τραυματική εμπειρία και ίσως επέρχεται, όταν, ο μεν εξομολογούμενος δεν θέλει ποτέ να απογαλακτισθεί, δηλ. να αναλάβει τις ευθύνες της ζωής του και επιδιώκει πάντα να τις φορτώνει σε άλλους, ή όταν ο εξομολόγος επιδιώκει να ζη τις ζωές των άλλων.

6. Πότε ένας πνευματικός υπερβαίνει τα όρια του λειτουργήματός του;

Σεβασμιώτατος: Όταν πειραματίζεται με τις ψυχές και τις ζωές των άλλων. Όταν παριστάνει κάτι που δεν είναι. Τα όρια, όπως τα λέτε, του λειτουργήματός του είναι τα όρια της δικής του προσωπικής πνευματικής ζωής. Και «όσοι πιστοί»... ας αντιγράψουν τον δικό του αγώνα, τις δικές του πτώσεις και

ανατάσεις, την δική του ισχυρή δύναμη της προσωπικής του μετανοίας. Επάγγελμα ή λειτούργημα: «εξομολόγος» δεν υπάρχει. Ο πνευματικός δεν οφείλει να δείχνει, οφείλει όμως να είναι. Ή να προσπαθεί να γίνει. Μόνο τότε δεν κινδυνεύει να βλάψει ή να εκτεθεί. Καλός πνευματικός δεν είναι ο κατά φαντασίαν χαρισματικός, ούτε ο αριστούχος ψυχίατρος, ούτε ο ψυχολόγος. Είναι ο ειλικρινώς εξομολογούμενος στον δικό του πνευματικό πατέρα και αδελφό. Όποιος ξέρει να εξομολογείται εκείνος ξέρει και να εξομολογεί.

7. Πολλοί άνθρωποι —ανεξαρτήτως ηλικίας— προσπαθούν να ζήσουν χριστιανικά σε μη υποστηρικτικά οικογενειακά περιβάλλοντα. Τι έχετε να τους συμβουλέψετε;

Σεβασμιώτατος: Κάποτε οι Χριστιανοί είχαν να παλέψουν με θηρία στα Κολοσσαία, άλλοτε είχαν να νικήσουν χρυσοπόρφυρους βοσπόρειους πειρασμούς, άλλοτε να διαλευκάνουν καταστροφικές αιρέσεις κι άλλοτε να ζήσουν σκλαβωμένοι. Σήμερα, η περιρρέουσα ατμόσφαιρά μας δεν είναι χριστιανική, οπότε και το οικογενειακό μας περιβάλλον. Η «κατά Χριστόν ζωή» δεν υπάρχει καταχωρημένη στην κοινωνία μας ως πρόταση ζωής και, λυπάμαι που το λέω, δεν προτείνεται δελεαστικά ούτε από την Εκκλησία, ούτε από τον μοναχισμό. Αυτό, λοιπόν, είναι το Κολοσσαίο μας, αυτός είναι ο σταυρός μας, αυτή είναι η εποχή μας αίρεση. Χρειάζεται φρονιμάδα φιδιού και συνάμα ακεραιότητα περιστεριού. Η αγάπη λυγίζει και το ατσάλι ακόμη. Η διάκριση είναι μεγάλη αρετή. Και η υπομονή ακόμα μεγαλύτερη. Είναι όμως ανάγκη να εξετάσουμε σοβαρά την Α΄ Κορ. 7,12-16.

[Α΄ Κορ. 7, 12-16: «Για τις άλλες περιπτώσεις, να τι έχω να πω, εγώ αυτή τη φορά και όχι ο Κύριος: Αν ένας αδερφός έχει σύζυγο μη χριστιανή, και αυτή συγκατατίθεται να μείνει μαζί του, να μην τη χωρίσει• κι αν μια γυναίκα έχει σύζυγο μη χριστιανό, που συγκατατίθεται να μείνει μαζί της, να μην τον χωρίσει. Γιατί ο μη χριστιανός άντρας, χάρη στην ένωση με την γυναίκα του, μπήκε στο χώρο του Θεού• και η μη χριστιανή γυναίκα μπήκε στο χώρο του Θεού χάρη στην ένωση με τον χριστιανό. Αλλιώς, τα παιδιά σας θα ήταν ακάθαρτα, όπως τα παιδιά των ειδωλολατρών, ενώ τώρα έχουν μπει και αυτά στο χώρο του Θεού. Σε περίπτωση όμως που ο μη χριστιανός θέλει να χωρίσει, ας χωρίσει. Σε τέτοια θέματα δε δεσμεύεται ο χριστιανός ή η χριστιανή. Ο Θεός μας έχει καλέσει για να ζούμε ειρηνικά. Πού ξέρεις εσύ, γυναίκα; Ίσως σώσεις τον άντρα σου. Ή, πού ξέρεις εσύ, άντρα; Ίσως σώσεις τη γυναίκα σου.»]

8. Έχω την αίσθηση ότι είναι πιο εύκολο να αγαπήσεις τον εχθρό σου, παρά κάποιο πρόσωπο του άμεσου οικογενειακού ή φιλικού σου περιβάλλοντος που κινείται απέναντί σου εχθρικά. Μαθαίνουμε να αγαπάμε αληθινά; Πώς πρέπει να αγαπά ένας Χριστιανός;

Σεβασμιώτατος: Αυτό συμβαίνει όταν θεωρούμε τους «δικούς μας» ανθρώπους ως δεδομένους, ακριβώς επειδή έχουν την ατυχία να είναι... δικοί μας! Λες και είναι χάντρες στο κομπολόι μας, λες και δεν έχουν ανεξάρτητη βούληση και ελευθερία. Οποσδήποτε χρειάζεται επανατοποθέτησή μας απέναντι στην έννοια της αγάπης. Αγαπώ σημαίνει δίνω, ερωτεύομαι σημαίνει παίρνω. Γι' αυτό η σωστή σχέση είναι: «είμαι ερωτευμένος με τον Θεό και αγαπώ τους ανθρώπους». Από τον Θεό έχουμε μόνο να παίρνουμε, στους ανθρώπους όμως, να δίνουμε και να δινόμαστε. Οι Χριστιανοί έχουμε πρότυπο τέτοιας ζωής, του Κυρίου μας. Κανέναν δεν δέσμευσε, κανέναν δεν πρόσβαλε, όλους τους αγάπησε και έφτασε μέχρι το θάνατο. Κάποτε οι Χριστιανοί πρέπει να πάρουμε την θυσία Του στα σοβαρά και να την δούμε πέρα από συναισθηματισμούς, να δούμε την λυτρωτική σημασία της.

9. Αρκούν η προσευχή και η πίστη για να ξεπεράσουμε τα πάθη μας; Πώς αποκτάται η πυγμή εκείνη που ατσαλώνει τον άνθρωπο στον αγώνα κατά των παθών;

Σεβασμιώτατος: Μερικές φορές η προσευχή μας κρύβει μέσα της τόση αλαζονεία και η πίστη μας έχει τόσο εγωϊσμό, που τα προσευχητικά λόγια μας δεν ανεβαίνουν ψηλότερα από το μπόι μας. Και αφού δεν φτάνουν στο Θεό, δεν μας λυτρώνουν από τα πάθη. Οπότε η μόνη πυγμή, που λέτε ότι χρειάζεται, είναι η ταπείνωση. Αυτή νικάει κάθε πάθος. Ο ταπεινός αμαρτωλός θα σωθεί, ο υπερήφανος ευσεβής όχι. Έχω συναντήσει ανθρώπους που βιώνουν την αμαρτία τους με τόση ταπείνωση και γ'αυτό μοσχοβολούν αγιότητα. Και έχω φοβηθεί ανθρώπους που πιστεύουν στην αγιότητά τους με τόση έπαρση, ενώ όζουν εωσφορισμό.

10. Έχει θέση στη ζωή ενός Χριστιανού η ψυχοθεραπεία ή πρόκειται για υποκατάστατο ίασης, ελλείψει αληθούς πίστης;

Σεβασμιώτατος: Η ψυχοθεραπεία είναι πολύ καλή ιατρική μέθοδος για όσους δυσκολεύονται να πιστεύσουν ότι ο Θεός ξαγρυπνά δίπλα στον καθένα μας, ότι σπογγίζει τον ιδρώτα μας και θεραπεύει τις πληγές μας. Εμείς γνωρίζουμε ότι ο Χριστός, μέρα και νύχτα και με κάθε τρόπο παλεύει για να μας νικήσει. Γιατί αν Τον νικήσουμε... χαθήκαμε! Βέβαια και η λέξη ψυχοθεραπεία, που μεταχειριζόμαστε, δεν είναι ακριβής. Καταχρηστικώς αναφέρεται στην λέξη «ψυχή», ενώ εξετάζει την ανθρώπινη συμπεριφορά. Εμείς την συμπεριφορά μας, όπως και την βούλησή μας και την ελπίδα μας, τα έχουμε αποθέσει στο Χριστό. Οπότε είμαστε ήσυχoi. Όπως, και τον σταυρό που σηκώνουμε δεν ζητάμε ποτέ να μας τον πάρει, αλλά παρακαλούμε να δυναμώσει τα μπράτσα και την πλάτη μας, ώστε να αντέξουμε το βάρος του. Επειδή ξέρουμε καλά ότι ο Παράδεισός μας θα είναι αντιστρόφως ανάλογος του βάρους του.

11. Στις μέρες μας, πώς μπορεί να επιτευχθεί η απάρνηση του εαυτού μας ζώντας εν τω κόσμω;

Σεβασμιώτατος: Είτε στον κόσμο, είτε στην «έρημο», απάρνηση του εαυτού μας σημαίνει να εμπιστευθούμε τον Χριστό περισσότερο από τον εαυτό μας, δηλ. από τον τρόπο που σκεφτόμαστε, από τον τρόπο που αισθανόμαστε και από την ένταση με την οποία επιθυμούμε. Επειδή τις περισσότερες φορές, οι σκέψεις, τα αισθήματα και οι επιθυμίες μας, οδηγούν την ζωή μας μακριά από τον Χριστό και την Εκκλησία Του (ενώ ο εαυτός μας πιστεύει λαθεμένα ότι ζη «κατά Χριστόν» και προασπίζεται την Εκκλησία Του)! Απάρνηση λοιπόν του εαυτού μας, σημαίνει απάρνηση αυτής της πλάνης κι όχι απάρνηση της ζωής.

12. Στη σύγχρονη εποχή, η μνήμη θανάτου αποφεύγεται πάση θυσία ως μη αρμόζουσα με τον ψευδή αθάνατο πολιτισμό που ο άνθρωπος επιχειρεί να δομήσει. Χωρίς μνήμη θανάτου μπορεί να επιτευχθεί η σωτηρία;

Σεβασμιώτατος: Όλος ο πολιτισμός μας χαρακτηρίζεται ως πολιτισμός θανάτου! Δεν είναι σοφό να τον σκεφτόμαστε κι εμείς περισσότερο. Τα πάντα γύρω μας έχουν θανατερή οσμή. Ένα παλιό τραγούδι έλεγε ότι «...ο μαιευτήρας ξαποστέλνει στον νεκροθάφτη». Ο σύγχρονος άνθρωπος στρουθοκαμηλίζει όταν παριστάνει ότι δεν το βλέπει. Το Ευαγγέλιο, λοιπόν, φέρνει το καλό μαντάτο ενός κόσμου που είτε το θέλει είτε όχι, θα αναστηθεί μια μέρα. Και καταλαβαίνετε το περίεργο; Ο κόσμος καμώνεται ότι δεν φοβάται πια τον θάνατο και, γι' αυτό, άρχισε να φοβάται την ζωή. Επειδή ακριβώς δεν πιστεύει στην Ανάσταση. Επειδή δεν είναι διατεθειμένος να ζήσει με την ευθύνη της υπάρξεώς του. Δεν αντέχουμε την δυναμική των λόγων του Χριστού, ότι μας παρέδωσε τα πάντα, όσα παρέλαβε από τον πατέρα Του. Οπότε έχουμε μόνο να αδράξουμε όσα ήδη μας έχει χαρίσει. Γι' αυτό η Εκκλησία δεν μας διδάσκει να Του ζητάμε, αλλά μόνο να Του ευχαριστούμε. Και η λατρεία μας είναι Ευχαριστία. Έτσι για μας η σχέση μας με τον Χριστό αίρει τον φόβο του θανάτου αλλά και τον φόβο της ζωής. Εμείς οι Χριστιανοί καλούμαστε να χαιρόμαστε την ζωή επειδή ακριβώς ξεπεράσαμε τον φόβο του θανάτου, επειδή, μας αρέσει-δεν μας αρέσει, θα αναστηθούμε μια μέρα.

Συν.: Σας ευχαριστώ πολύ, Σεβασμιώτατε για όσα θελήσατε να μοιραστείτε μαζί μου και με τους αναγνώστες της παρούσας συνέντευξης αντλώντας από τη σκέψη και την ποιμαντική σας εμπειρία. Ο Θεός ας

ευλογεί το έργο σας.

Σεβασμιώτατος: Σας ευχαριστώ πολύ για την ευκαιρία που μου δώσατε να απαντήσω στις ενδιαφέρουσες ερωτήσεις σας. Ο Θεός μαζί σας.

Σημείωση: *Προς διευκόλυνση των αναγνωστών, ο συνεντευκτής προσέθεσε τα ανωτέρω καινοδιαθηκικά χωρία, από τις επιστολές του Απ. Παύλου, τα οποία αντλήθηκαν από την απόδοση της Αγίας Γραφής στην δημοτική, των εκδόσεων της Ελληνικής Βιβλικής Εταιρίας, Αθήνα 2003.*

PERMANENTLY_REMOVED